

Al camp: notícia de Joan Peiró

Pep Riera i Porta

El meu pare era fill de Vallgorguina, un pagès sense terra que va haver de marxar del poble ben jove per anar de mosso a Argentona. Al seu poble era difícil trobar feina, perquè al terme, tot i ser molt gran, té poca terra plana i poca aigua per a l'agricultura i els jornals; quan te'n donaven, s'havien de fer treballant al bosc, que era propietat dels grans cacics, que fins a la República, van dominar el poble políticament i econòmicament.

Després, el 1936 va haver de fer la guerra i la va perdre. Al cap de molts anys, vivint ja a Mataró, al Pla d'en Boet, en una sènia de sis quarteres, jo em vaig incorporar a la feina del camp, havent deixat els estudis als 13 anys, cosa ben normal aleshores.

Com que hi havia poca terra, treballàvem tots dos sols i, per tant, enmig del camp podíem parlar de tot, de política també. Vaig aprendre molt sobre la història de Vallgorguina i de com els quatre grans propietaris forestals exercien el poder i, a partir de la Restauració, guanyaven sempre les eleccions, perquè la majoria dels votants, pagesos, s'hi havien de doblegar per trobar feina. També de la lluita d'uns quants, pocs, per democratitzar el poble. Cosa que van aconseguir al cap de molts anys, amb la República, en guanyar les eleccions municipals, amb una candidatura d'esquerres, encapçalada per la Unió Socialista de Catalunya.

Vaig saber qui havia estat Manuel Serra Moret, aleshores batlle de Pineda, molt escoltat i respectat per la pagesia de la comarca. I Josep Calvet, veí d'Argentona, dirigent de la Unió de Rabassaires i conseller d'Agricultura els anys tràgics de la Guerra Civil. Però sobretot em parlava, amb una admiració gens dissimulada, d'en Joan Peiró, gran polític i sindicalista, un home valent i honest, que va plantar cara als «incontrolats» i que va pagar amb la vida la seva coherència. En Peiró era un dirigent obrer conegut i respectat per una part de la pagesia de Mataró. I dic «una part» perquè als anys cinquanta i fins a la mort del dictador, els pagesos no formàvem un bloc compacte, «unitari». Hi havia gent de dretes, partidaris del franquisme, aglutinats a través de les «Hermandades de Labradores y Ganaderos», que era el sindicat vertical de la pagesia. I els que es consideraven perdedors de la guerra, que no ho manifestaven en veu alta, però sí que en parlaven, en cercles de confiança.

Recordo també les llargues converses del pare amb en Jaume Dalmau, pagès i veí de casa. M'ensenyava la ferida de la guerra i parlava també de tots aquests personatges que havia conegut i que també admirava. Remarcaven la importància que havia tingut la Unió de Cooperadors i el Forn del Vidre, que

aleshores era un punt de referència per a molts pagesos antifranyistes que recordaven que al camp la «Hermandad» l'havien bastida damunt l'estructura de l'antic «Sindicat», que era com s'anomenava la cooperativa agrària. Tenien molt clar que el mateix espoli que el franquisme havia realitzat amb la Unió de Cooperadors, a Mataró s'havia produït també al camp, utilitzant els serveis econòmics dels antics sindicats per manipular els pagesos i controlar-los.

El que mai vaig preguntar al pare i a en Jaume és com van saber que en Peiró havia estat assassinat. M'imagino que va ser a través de relacions i amistats amb obrers mataronins. Cosa que demostraria que el Règim franquista, tot i permetre que la pagesia funcionés com un «món a part» i que no es contaminés amb la classe obrera, vençuda però no controlada del tot, no se'n van sortir. És evident que en aquell Mataró industrial de la postguerra les notícies circulaven, encara que no sortissin a cap diari, i arribaven també a molts pagesos.

Jo, en aquest aspecte, vaig ser un privilegiat. Penso que d'aquelles converses enmig del camp, em va venir la fal·lera per la història. Però no ens enganyem, perquè el pare, en Dalmau i d'altres no es limitaven a parlar d'uns grans personatges sinó de la seva obra i el seu compromís personal per aconseguir una societat més justa, més democràtica i molt més solidària. Quan vaig començar a trobar llibres, deu anys més tard, no hi vaig cercar tan sols les biografies sinó a què havien dedicat la seva activitat política. Què pretenien canviar i amb qui comptaven per fer-ho, per aconseguir al capdavant una societat millor. Perquè la fractura social que existia només es podia superar amb una justícia social que era l'antítesi del Règim franquista i en el marc d'una societat democràtica.

Joan Peiró